

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 4/2018. (IV. 27.) AB HATÁROZATA

az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény 1. §-a és 3. §-a alaptörvény-ellenességének megállapításáról és mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Juhász Imre, dr. Stumpf István és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a 2016. október 20. napján hatálybalépett, majd 2016. október 21. napján hatályon kívül helyezett, az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény 1. §-a és 3. §-a alaptörvény-ellenes volt.

2. Az Alkotmánybíróság megállapítja: az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény hatályosulásával összefüggésben mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség áll fenn, mert a törvényalkotó nem szabályozta, hogy a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény 15. § (2) bekezdésében a termőföld tulajdon megszerzésére megállapított vételi jog gyakorolható legyen minden olyan esetben, amikor a módosítás hatálybalépésekor a földalap kijelölése folyamatban volt. Az Alkotmánybíróság felhívja az Országgyűlést, hogy jogalkotói feladatának 2018. december 31. napjáig tegyen eleget.

3. Az Alkotmánybíróság az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény 4. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának a Magyar Közlönyben való közzétételét.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó az egyes kárpótlással összefüggő törvények módosításáról szóló 2016. évi CII. törvény (a továbbiakban: Módtv.) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságnál. Indítványát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. (2) bekezdésében meghatározott hatáskör és indítványozói jogosultság alapján nyújtotta be.
- [2] A Módtv. három, kárpótlással összefüggő törvény módosításáról rendelkezik úgy, hogy 2016. október 20. napjával az egyik törvény egészét, illetve a másik két törvény egyes rendelkezéseit hatályon kívül helyezte. A Módtv. 1. §-ában foglaltak szerint hatályát veszítette a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény (a továbbiakban: Kpt.) 7. § (1) bekezdés a) pontjában a „továbbá” szövegrész, a 7. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a 19–28. §. A 2. § szerint hatályát veszítette a szövetkezetekről szóló 1992. évi I. törvény hatálybalépéséről és

az átmeneti szabályokról szóló 1992. évi II. törvény (a továbbiakban: Ámt.) 25. § (4) bekezdése és a 13. § (1) bekezdésének záró szövegrészeiben „[a] kárpótlásra jogosult a vételárat az őt megillető kárpótlási jeggyel is kiegyenlítheti” szöveg. A 3. § a kárpótlási jegy termőföldtulajdon megszerzésére történő felhasználásának egyes kérdéseiről szóló 1992. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Kpj.) egészének hatályon kívül helyezéséről szól. Végezetül a 4. § úgy rendelkezik, hogy a Módtv. a kihirdetését követő napon lép hatályba.

- [3] 2. Az indítványozó a 2017. április 12-én postára adott indítványával összefüggésben kifejtette, hogy az Abtv. 30. § (4) bekezdésében az alkotmányjogi panasz benyújtására előírt, 2017. április 18-án letelő száznyolcvan napos határidőt betartotta. Az Alaptörvényben biztosított jogként a XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való jogot és a B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság részét képező jobbiztonság elvét nevesítette.
- [4] Közvetlen érintettsége alátámasztásául előadta, hogy az R. Szövetkezet (a továbbiakban: Szövetkezet) kárpótlási árverésén jogosult lett volna részt venni, ám a Módtv. elfogadásával és hatálybalépésével a kárpótlási árverés elmarad, így az neki jogsérelmet okoz. Tagja egy bizonyos érdekegyeztető fórumnak (a továbbiakban: Fórum), amely az Ámt. 20. §-ában foglaltak alapján alakult meg és az indítvány benyújtásakor is törvényszerűen működött. Ennek kapcsán kifejti, hogy a Fórum a termőföldeknek a különböző tulajdonú földalapotok céljára történő elkülönítésének törvényes megvalósulását ellenőrzi, a kárpótlási hatóság földalap-kijelölő határozata ellen fellebbezést, illetve keresetet terjeszthet elő. Miután maga a Fórum a kárpótlási árverésen nyilvánvalóan nem vehet részt, nem szerezhethet földet, a Módtv. hatálybalépése nem a Fórumnak, hanem az indítványozónak, mint kárpótlásra jogosult természetes személynek okoz jogsérelmet.
- [5] Kérése indokolásául felhozta, hogy az országban a Szövetkezet az egyetlen, amelynek a földalap-kijelölése még nem zárult le jogerősen. Részleteiben is ismertetette az eljárás eddig lefolyt menetét azzal, hogy a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata a Fórum keresete alapján az indítvány benyújtásakor folyamatban volt. Kifejtette, hogy miután a Módtv. a kárpótlási árverésre vonatkozó szabályokat hatályon kívül helyezte, ha meg is állapítják jogerősen a kárpótlási földalapot, a kárpótlásra jogosultak kárpótlási jegyeikkel – árverés hiányában – nem tudnak elvett földjeikhez hozzájutni.
- [6] A Kpt. irányadó szabályai szerint a szövetkezet vagy annak jogutódja jelöli ki az árverés céljára szolgáló földterületet. Ha ezen kötelezettségének nem tesz eleget, valamennyi, a Kpt. alapján megszerzett termőföld mennyiség teljes egészében kijelöltnek tekintendő. Erre a földterületre a Kpt. 15. § (2) bekezdése vételi jogot alapít a kárpótlásra jogosultak számára. Az indítványozó szerint, amennyiben ezt a jogukat elvonják, sérül az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tulajdonhoz való jog. Arra is hivatkozik még, hogy a jogállamiság elvének részét képező jobbiztonság követelménye is megkívánja az utolsó, még le nem zajlott földárverés megtartását.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlási felhívást bocsátott ki, amiben felhívta az indítványozó figyelmét a határozott kérelem törvényi követelményére, a hiányosságok megszüntetésére. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben az alábbiak szerint kiegészítette.
- [8] Pontosította, hogy a Módtv. 1. § a), b) és c) pontjait (ez az 1. § egészét jelenti), a 3. §-t és a 4. §-t támadja.
- [9] 3.1. A Kpt. esetében ez a kárpótlási jeggyel termőföld tulajdon megszerzésére, valamint a termőföld árverésre vonatkozó szabályok hatályon kívül helyezésére terjed ki. Az indítványozó az érintett jogszabályi rendelkezések felhívásán túl indítványa indokolásában külön kitér arra, hogy a Módtv. megszüntette a Kpt. 24. §-a szerinti kibocsátott ún. mezőgazdasági vállalkozási támogatási utalvány földre válthatóságát. Ezt azért tartja különösen aggályosnak, mert ezeket az utalványokat kizárólag földre lehet kárpótlási árverésen beváltani, más célra (pl. részvény, életjáradék) nem felhasználhatók. A rendelkezés hatályon kívül helyezésével szerinte az Országgyűlés visszaható hatályú jogot alkotott.
- [10] A vételi joggal kapcsolatban megerősíti, hogy van egyszer egy hatályban hagyott, törvényi rendelkezésen alapuló vételi jog, azonban nincs hatályban olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján a jogosultak vételi joggal élni tudnának.
- [11] 3.2. A Kpj. vonatkozásában az indítványozó azt emeli ki, hogy a törvény 6. és 8. §-a a kárpótlási árverést szabályozza, így ezeknek a rendelkezéseknek a hatályon kívül helyezése megakadályozza a jogosultakat abban, hogy törvényen alapuló vételi joggal éljenek. Hivatkozik továbbá arra, hogy a Kpj. 1. §-a alapján a kárpótlások jelentős része igénybejelentést tett az őt kárpótlási jegyért megillető termőföld megszerzése érdekében.

A Kpj. 9. §-a jogi garanciát adott arra, hogy az 1. §-ban foglalt igények kielégítésére a szövetkezeti földekből, illetve ha az az igényeket nem fedezi, állami tulajdonból történik meg az igénykielégítés. Az indítványozó szerint a felhívott törvényhelyek hatályon kívül helyezésével a jogalkotó ezeknek az igényeknek az érvényesítését lehetetlenné tette, vagyis az államot terhelő kötelezettséget eltörölte, így visszamenőleges hatályú jogot alkotott.

- [12] 3.3. A Módtv. 4. §-ával, vagyis a törvény hatálybaléptető rendelkezésével kapcsolatban hiányolja a folyamatban lévő eljárásokra történő utalást. Az indítványozó szerint a Módtv. hatályának a folyamatban lévő eljárásokra való kiterjesztése alaptörvény-ellenességet okoz az előzőekben kifejtett körülményekre tekintettel.
- [13] 3.4 Az indítvány-kiegészítés a támadott törvényhelyek pontosításán és a kérelem indokolásán túl az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmével összefüggésben még az alábbiakat tartalmazza.
- [14] Az indítványozó hivatkozik a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) szabályozására, amely a vételi jogot olyan felhatalmazásnak fogja fel, amely alapján annak jogosultja egyoldalú akarat-elhatározással akkor is megveheti a dolgot, ha a tulajdonos azt nem akarja eladni. A vételi jog szerződésen vagy jogszabályon alapulhat. A vonatkozó jogszabályok időbeli korlátot a jog gyakorlására nem állítanak. A Ptk. szerint a vételi jog kötelezettje köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely a vételi jog gyakorlását megghiúsítaná vagy korlátozná. Ez a jog csak akkor szűnik meg, ha a dolog megsemmisül, de ez föld esetében nyilvánvalóan nem állhat fenn. Az indítványozó a kifejtettekre tekintettel azt állítja, hogy a támadott rendelkezések elvonták a vételi jogot, ezáltal sérült az Alaptörvény XIII. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog.
- [15] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó szerint a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának megszegése okozta. További érdemi indokolási elemet nem hoz fel ahhoz képest, amelyeket az egyes hatályon kívül helyezett törvényekkel kapcsolatban a 3.1. és 3.2. pontokban foglaltak szerint kifejtett.
- [16] 3.5. Az indítvány-kiegészítés kitér továbbá arra a körülményre, hogy a földalap-kijelölésről folyó eljárástól függetlenül, a Módtv. hatálybalépésével bekövetkezett a jogsérelem, amelynek orvoslására szolgáló jogorvoslati lehetőség nincs. Az indítványozó hangsúlyozza, hogy a Módtv. a szövetkezet földalapjainak elkülönítési és hatósági földalap-kijelölési eljárás szabályait nem érintette. Amint azt már eredeti indítványában is állította, az országban utolsóként S. településen nem zárult le jogerősen a földalap-kijelölés. A másodfokú közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata van folyamatban, ítéletet az indítvány-kiegészítés benyújtásakor még nem hozott a bíróság. A Fórum azért támadta keresettel a határozatot, mert jogi álláspontja szerint egyrészt a helyi kárpótlási földalapba több termőföldet kellene kijelölni, másrészt vannak olyan, a Szövetkezet használatában álló termőföldek, amelyek egyik földalapba se lettek kijelölve. A folyamatban lévő bírósági eljárás csak arról hivatott dönteni, hogy a Szövetkezet különböző földalapjaiba mennyi földet kell elkülöníteni, s ennek kimenetelétől függetlenül a Módtv. hatálybalépésével bekövetkezett az indítványban állított jogsérelem.
- [17] Az indítványozó utal arra, miszerint a kárpótlási hatóság a Módtv. hatálybalépését követően nem hozott semmilyen jogi aktust (határozatot/végzést), amely arról rendelkezne, hogy nem fog árverést kitűzni. Ebből következően nincs olyan döntés, amely ellen jogorvoslattal lehetne vagy lehetett volna élni. Feltehető, hogy a kárpótlási hatóság jogi szabályozás hiányában egyszerűen csak nem fog intézkedni a kárpótlási földalapba kijelölt termőföldek értékesítése iránt.
- [18] 3.6. Az indítványozó végezetül azzal támasztja alá személyes és közvetlen érintettségét, hogy 1991. június 1-jén S. településen volt az állandó lakóhelye. Ez a tény megalapozza jogosultságát a Szövetkezet kárpótlási árverésén való részvételre, így ennek a Módtv. hatálybalépése miatti elmaradása közvetlenül érinti, s neki jogsérelmet okoz.
- [19] Hivatkozik továbbá a hatályon kívül helyezett Kpt. 27. § (4) bekezdésében foglaltakra, miszerint Magyarország területén bármely állami tulajdonú föld kárpótlási árverésén jogosult lett volna részt venni, így az állami tulajdonú földek kárpótlási árverési szabályainak hatályon kívül helyezése közvetlenül érinti, s neki jogsérelmet okoz.

II.

[20] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

[21] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

[22] 2. A Módtv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„1. § Hatályát veszti a tulajdonviszonyok rendezése érdekében, az állam által az állampolgárok tulajdonában igazságtalanul okozott károk részleges kárpótlásáról szóló 1991. évi XXV. törvény

a) 7. § (1) bekezdés a) pontjában a „ , továbbá” szövegrész,

b) 7. § (1) bekezdés b) pontja, valamint

c) 19–28. §-a.”

„3. § Hatályát veszti a kárpótlási jegy termőföldtulajdon megszerzésére történő felhasználásának egyes kérdéseiről szóló 1992. évi XLIX. törvény.”

„4. § Ez a törvény a kihirdetését követő napon lép hatályba.”

III.

[23] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során jelen esetben az Ügyrend 31. § (6) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a panasz érdemi elbírálását végző teljes ülés vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.

[24] 1. A befogadhatóság formai feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány megfelel az alkotmányjogi panasszal szemben támasztott formai követelményeknek.

[25] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcvan napon belül kell írásban benyújtani, ennek az indítványozó eleget tett, vagyis az alkotmányjogi panasz határidőben érkezettnek minősül. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek is eleget tesz.

[26] Az indítvány az Abtv. követelményeinek megfelelően meghatározza az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezéseket, valamint kifejezett és indokolt kérelmet fogalmaz meg az érintett jogszabályhelyek alaptörvény-ellenességének megállapítására és azok megsemmisítésére.

[27] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29. §-a szerinti követelményeket. A konkrét esetben az Alkotmánybíróság a formai követelményeknek megfelelő indítványi elemekkel összefüggésben az alábbi – tartalmi – következtetésekre jutott.

[28] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján személyében közvetlenül érintettnek számít, mert állított jogséremlme (a konkrét szövetkezeti, illetve általában az állami földárverések lehetőségének megszüntetése) a támadott jogszabályi rendelkezések hatálybalépése folytán rá nézve közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be. Az Alkotmánybíróság a 33/2012. (VII. 17.) AB határozatban foglalt állást, hogy: „[a]z érintettség abban az esetben is megállapítható, ha jogszabály alkalmazására, érvényesítésére szolgáló cselekmények még nem történtek, de jogszabály erejénél fogva olyan jogi helyzet keletkezett, amelyből egyértelműen következik,

- hogy a panaszolt jogsérelem közvetlenül belátható időn belül kényszerítően bekövetkezik” (Indokolás [66]). A jelen esetben ez annyit jelent, hogy nem követelhető meg a jogsérelem beálltához a konkrét szövetkezeti földárverés tényszerű elmaradása, hisz a Módtv. hatálybalépésével földárverésekre egyáltalán nem kerülhet sor.
- [29] Az indítványozó kérelméhez csatolta azokat az iratokat, amelyek a személyes és aktuális érintettségét alátámasztják. Így az Alkotmánybíróság rendelkezésére bocsátotta személyi igazolvány másolatát, amely bizonyítja, hogy állandó lakóhelye 1991. június 1-jén S. településen volt, ezért a Kpt. 21. § (1) bekezdés c) pontja alapján jogot szerzett arra, hogy mint kárpótlásra jogosult az árverésen az őt megillető kárpótlási jegyekkel részt vegyen. Csatolta S. település Önkormányzati Képviselő-testületének 123/2015. (XII. 9.) számú határozatát, amelylyel igazolta, hogy a Fórum tagja. Megfelelő hatósági és bírósági okiratokkal igazolta továbbá, hogy a rávonatkozó termőföldekkel összefüggő földalap-kijelölése a Módtv. hatálybalépésekor folyamatban volt.
- [30] 2.2. Az Abtv. 26. § (2) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint kivételes panasz előterjesztésének csak akkor van helye, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette vagy jogorvoslati lehetőség nincsen számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben megállapította, hogy az indítványozót is magában foglaló Fórum által indított jogorvoslati eljárás nem a panaszolt jogsérelemre vonatkozik, hanem a földalap-kijelölésre. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó számára nem áll rendelkezésre hatékony jogorvoslati eszköz, mivel a földárverést maga a jogszabály, vagyis a vonatkozó törvényi szabályozás hatályon kívül helyezése szüntette meg.
- [31] 2.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. Jelen esetben lévén szó Abtv. 26. § (2) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszról, nyilvánvalóan csak az alapvető alkotmányjogi kérdés merülhet fel. Ennek vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [32] Az indítványozó úgy véli, hogy az általa támadott szabályozás sérti a tulajdonhoz való jogot, valamint beavatkozik meglévő jogviszonyokba, ezáltal megvalósul a jogszabály tiltott visszaható hatálya.
- [33] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma és a felkészülési idő hiánya esetén {lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]} – lehet alapítani. Mivel a panaszos kifogása a fentiek szerint megjelölt egyik kivételes eset, a visszaható hatályú jogalkotás tilalma körébe tartozik, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben helye lehet a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenessége vizsgálatának.
- [34] A tulajdonhoz való jog tartalmának legalaposabb kifejtését a 64/1993. (XII. 22.) AB határozat tartalmazza, melynek 2012 utáni alkalmazhatóságát az Alkotmánybíróság számos határozata megerősítette {18/2015. (VI. 15.) AB határozat, Indokolás [26]; 25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [59]}. Eszerint a tulajdonhoz való jog mint az egyéni cselekvési autonómia hagyományos anyagi alapja részesül alapjogi védelemben. A jelen ügyben benyújtott alkotmányjogi panasz befogadásakor az a kérdés merül fel, hogy a termőföldet illető vételi jog törvényi elvonása milyen módon és mennyiben érinti az alkotmányos értelemben vett tulajdonjogot. Ennek megválaszolásához szükséges röviden áttekinteni az Alkotmánybíróság ide vonatkozó gyakorlatát.
- [35] A kárpótlási ügyekben hozott alkotmánybírósági határozatok a vételi jogról azt állapították meg, hogy az nem tulajdonelvonásnak, hanem a tulajdonjog korlátozásának minősül. A 21/1990. (X. 4.) AB határozat kimondta, hogy az Alkotmány 13. § (2) bekezdése olyan garanciális szabály, amely a tulajdonnak nemcsak egyedi hatósági aktussal, hanem törvénnyel való elvonására is irányadó. A vételi jog viszont – akár szerződésen, akár törvényen alapul – nem az Alkotmány 13. § (2) bekezdése alá tartozó tulajdonelvonás, hanem a tulajdonjog megterhelése.
- [36] A 15/1993. (III. 12.) AB határozat szerint: „[a] földalap a szövetkezet (állami gazdaság) számára a gazdálkodás lehetőségét, továbbá azt biztosítja, hogy a későbbi vagyonfelosztás során a tagok és alkalmazottak megfelelő mértékű termőföldtulajdonhoz jussanak. Ez a szabály tehát garanciális jelentőségű mind a szövetkezetekkel szemben fennálló vételi jog alkotmányossága, mind a kárpótolandók jogai szempontjából.” (ABH 1993, 112, 129.)

- [37] Az Alkotmánybíróság a vételi jog alkotmányosságát kifejezetten megerősítette a 28/1991. (VI. 3.) AB határozat rendelkező része I. f) pontjában, miszerint: „[ö]nmagában nem alkotmányellenes a kárpótlási törvényen alapuló, a termelőszövetkezeteket terhelő vételi jog.” (ABH 1991, 88, 89.)
- [38] A kárpótláshoz kapcsolódó megközelítéseken túlmenően az indítvány által felvetett alkotmányjogi kérdés megítélésakor fontos figyelembe venni még azt is, hogy a vételi jog jogosultját megilleti-e alkotmányos védelem, és ha igen, akkor ez milyen feltételek esetén állapítható meg.
- [39] A fenti megállapításokra tekintettel az Alkotmánybíróság megítélése szerint a panaszos előadása kétséget ébreszt az iránt, hogy a Módtv. kifogásolt szabályozása megfelel a tulajdonjogból fakadó szabályozási követelményeknek. A jelen alkotmányjogi panasz tehát alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel azon szabályozás vonatkozásában, amely a hatályos törvényi előírás ellenére megakadályozza a vételi jog gyakorlását. Ezen kérdés vizsgálata érdemi alkotmánybíróági eljárást igényel, az Alkotmánybíróság az érdemi vizsgálat eredménye alapján válaszolhatja meg a támadott jogszabályhelyek alaptörvény-ellenessége kapcsán felmerült kételyeket.

IV.

- [40] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [41] 1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja szerint az alkotmánybíróági hatáskör egyik eleme az, amikor a testület alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazott jogszabálynak az Alaptörvénnyel való összhangját. Az Abtv. 26. §-a ehhez képest az alkotmányjogi panaszon alapuló egyedi utólagos normakontroll két esetét különbözteti meg: az (1) bekezdés megköveteli, hogy az alaptörvény-ellenes jogszabályt bírósági eljárásban alkalmazzák, míg – a jelen ügy szerinti – (2) bekezdés alá tartozó panasznál nem követelmény a bíróság közbejötté; az alkotmányjogi panasz akkor nyújtható be, ha a jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenesség a támadott jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül következett be.
- [42] Az Alaptörvény hatálybalépését követően az Alkotmánybíróság hatáskör-gyakorlásába szervesen beépült a közvetlen panaszok elbírálása, az Abtv.-ben biztosított jogkövetkezmények alkalmazása. Tartalmilag ez azt jelenti, hogy a hagyományos – az Abtv. 26. (1) bekezdése alá tartozó – alkotmányjogi panaszok elbírálásával egyezően a közvetlen panaszokat is egyedi normakontrollként kezeli a testület. Ennek velejárója, hogy az egyedi jogsérelmet okozó, de már nem hatályos jogszabályi rendelkezés is vizsgálható. Ezt támasztja alá a 3341/2017. (XII. 20.) AB határozatba foglalt összegzés is: „[a]z Alkotmánybíróság hatályon kívül helyezett jogszabály alaptörvény-ellenességét csak kivételesen, akkor vizsgálja, ha a jogszabályt konkrét esetben még alkalmazni kellene [Abtv. 41. § (3) bekezdés]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy »[a]z Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az absztrakt utólagos normakontrollt felváltó speciális eljárás-fajta, mely személyes érintettséget feltételez. A panaszra tehát a jogszabály alkalmazása vagy hatályosulása ad okot, azonban úgy, hogy konkrét [bíróági] eljárás nem folyt/folyik az ügyben. Az Alkotmánybíróság rámutat: amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került [hatályosult] és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt [jogszabályi rendelkezést] a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg« {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]}” (Indokolás [31]).
- [43] Az indítványnak helyt adó egyik ilyen esetben az Alkotmánybíróság pusztán azt állapította meg, hogy a támadott, de már nem hatályos rendelkezés alaptörvény-ellenes volt, a megsemmisítést és az alkalmazási tilalom kimondását mellőzte [lásd 10/2015. (V. 4.) AB határozat].
- [44] A jelen ügyben ugyanez a helyzet, nevezetesen, hogy jogsérelmet okozó, de már nem hatályos jogszabályi rendelkezést vizsgál az Alkotmánybíróság. A Módtv. alkotmányjogi értelemben vett specialitása az, hogy törvényt, illetve törvényi rendelkezéseket helyez hatályon kívül, s ezzel éppen azt akadályozza meg, hogy a korábban hatályos joganyag a továbbiakban alkalmazható legyen. Vagyis az Abtv. 26. § (2) bekezdésében foglalt azon fordulat, hogy a jogsérelmet az „alkalmazás” révén következzen be, a jelen ügyben eleve értelmezhetetlen. Mindezekből fakadóan az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálatát a másik törvényi fordulatra, azaz arra alapozta, hogy a Módtv. „hatályosulása folytán” következett-e be a jogszabály alaptörvény-ellenességét közvetlenül megalapozó jogsérelmet.

- [45] 2. Az indítvány által felvetett alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés súlya és jellege megkívánja a kárpótlás, ezen belül is a termőföldre vonatkozó szabályozás indokainak áttekintését. A Kpt. általános indokolásából ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki.
- „A rendszerváltozással összefüggésben a volt tulajdonosok részéről erőteljes igény jelentkezik a magántulajdonban igazságtalanul okozott egykori sérelmek, károk orvoslására. A piacgazdaságot létrehozó, a magántulajdont elismerő és védő állam erkölcsi kötelessége, hogy az intézkedései által vagyoni sérelmet szenvedettek anyagi kárpótlásáról gondoskodjék.
- A modern piacgazdaságnak megfelelő, rendezett tulajdoni viszonyok kialakítása, és a tulajdoni állapotok bizonytalanságának felszámolása érdekében az állam a magántulajdonban korábban okozott sérelmek orvoslását nem a tulajdoni tárgyak visszajuttatásával (reprivatizációval), hanem a volt tulajdonosok részleges vagyoni kárpótlásával kívánja orvosolni. [...]
- Indokolt és szükséges volt a Törvényben a termőföldre vonatkozó sajátos szabályokat meghatározni. A termőföld, mint korlátozott mértékben rendelkezésre álló, az általánostól eltérő jövedelmezőségű és sajátos jogi jellegű tulajdoni tárgy – az utána adható kárpótlás mértékének más tulajdoni tárgyakkal azonos volta mellett – a kárszámítás módja tekintetében az általánostól eltérő megoldást igényelt. A kárpótlás körébe vont termőföldeknek a jogosultak körében árverésre való bocsátását pedig olyan megoldásként intézményesíti a Törvény, amely a kárpótlási jegy földre váltása során a kereslet-kínálat szabályozó hatását engedi érvényesülni, egyben ez a megoldás elősegíti a termőföld piaci értékének kialakulását is.”
- [46] Az idézetből nyilvánvaló, hogy a termőföldet érintő kárpótlás kulcseleme az árverés mint olyan intézményesített megoldás, amely elválaszthatatlan része a földtulajdon megszerzése folyamatának.
- [47] A Kpt. 15. § (2) bekezdésében foglalt vételi jogot a rendelkezéshez kapcsolt indokolás a földre vonatkozó kárpótlási igények gyakorlati eszközeként tekinti. Mint gyakorlati eszköz kellően konkrét ahhoz, hogy az indítványozót valós jogosultságként illesse meg a földárverés során.
- [48] A vételi jog a Ptk. indokolásának szóhasználata szerint hatalmasságnak számít, olyan erős, a törvény által védett dologi jogi jogosultságként funkcionál, amelynek alapján a vételi jog jogosultja egyoldalú akarathatározásával akkor is megveheti a dolgot, ha a tulajdonos azt nem akarja eladni.
- [49] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Módtv. a vételi jogról szóló rendelkezést nem helyezte hatályon kívül, így az továbbra is a kárpótlási igény gyakorlati megvalósításának eszközeül szolgál. Ugyanakkor a törvényen alapuló tulajdoni váromány a kárpótlásra vonatkozó rendelkezések hatályon kívül helyezése révén elenyészik.
- [50] 3. Az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában az alkotmányos tulajdonvédelem alapvetéseként állapította meg a következőket: „[a]z alkotmányi tulajdonvédelem köre és módja nem szükségképpen követi a polgári jogi fogalmakat. [...] Az alapjogként védett tulajdonhoz való jog tartalmát a mindenkori közjogi és (alkotmányos) magánjogi korlátokkal együtt kell érteni. Az alkotmányos tulajdonvédelem terjedelme mindig konkrét; függ a tulajdon alanyától, tárgyától és funkciójától, illetve a korlátozás módjától is.” (ABH 1993, 373, 379, 380.)
- [51] Az, hogy milyen jogosultságok vonhatóak a tulajdonvédelem körébe, a jelen ügyre vonatkozathatóan is irányadó a következő megállapítás: „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]}.
- [52] Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint alapjogi védelem illeti meg azt is, akinek a tulajdonszerzéshez kétségtelen jogcíme van [37/1994. (VI. 24.) AB határozat, ABH 1994, 246.], a jogcím akkor kétségtelen, ha az egyértelmű {893/B/1994. AB határozat, ABH 1996, 500.; 3387/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [53] Az Alkotmánybíróság öröklési joggal összefüggésben kimondta, hogy az olyan jogszabály, amely jogos várakozást eltöröl, önmagában is beavatkozásnak minősül az Alaptörvény XIII. cikke által védett jogokba {24/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [35]}.

- [54] Az alkotmányos tulajdonvédelem az állam számára kettős kötelezettséget jelent. Ezt a 481/B/1999. AB határozat a következőképpen határozta meg: „[a]z állam egyfelől – az alkotmányos kivételek lehetőségétől eltekintve – köteles tartózkodni a magán vagy jogi személyek tulajdonosi szférájába való behatolástól, másfelől köteles megteremteni azt a jogi környezetet, azt az intézményi garanciarendszert, amely a tulajdonhoz való jogot diszkrimináció nélkül működőképessé teszi.” (ABH 2002, 998, 1002.)
- [55] A Módtv. megalkotásakor ezen intézményi garanciarendszer fenntartásából fakadó követelményeket a törvényalkotó figyelmen kívül hagyta: úgy szüntette meg a termőföld árverésre vonatkozó szabályokat, hogy a kárpótlási igények érvényesítését szolgáló vételi jog a jogosultakat továbbra is megilleti. Az indítványozónak, mint kárpótlásra jogosultnak tehát továbbra is kétségtelen jogcíme van a tulajdonszerzéshez. A törvényalkotó a Módtv. 1. §-a és 3. §-a hatályon kívül helyező rendelkezéseivel olyan jogos várakozást törölt el, amely alapvetően ellenes beavatkozásnak minősül az Alaptörvény XIII. cikke által védett jogba.
- [56] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy a 2016. október 20. napján hatálybalépett, majd 2016. október 21. napján hatályon kívül helyezett Módtv. 1. §-a és 3. §-a alaptörvény-ellenes volt.
- [57] Miután az Alkotmánybíróság a felhívott rendelkezéseknek az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésébe való ütközését megállapította, kialakult gyakorlatának megfelelően az indítványozó által állított további alaptörvény-ellenességet (visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának megsértése) nem vizsgálta [lásd 33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [109], legutóbb: 12/2017. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [69]].
- [58] 4. Az indítványozó a fentiekben túlmenően támadta a Módtv. 4. §-ában foglalt hatálybaléptető rendelkezést. Ezzel összefüggésben azt kifogásolta, hogy a rendelkezés nem tartalmazza a folyamatban lévő eljárásokra történő utalást. Az Alkotmánybíróság ezen indítványi kérelemről érdemi vizsgálata során megállapította, hogy az tartalmilag mulasztásra irányul, amelyre nézve az alkotmányjogi panaszt előterjesztőnek nincs indítványozói jogosultsága; ilyen eljárást az Abtv. 46. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság hivatalból folytathat le. Az indítványozói jogosultság hiánya a tartalmilag egyébként helytálló indítványi kérelem tekintetében az Abtv. 64. § b) pontja alapján visszautasítást von maga után.

V.

- [59] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz jogintézménye kettős céllal rendelkezik. „Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontja szerinti alkotmányjogi panasz jogintézményének egyaránt elsődleges célja ugyanis az egyéni, szubjektív jogvédelem: a ténylegesen jogsérelmet okozó alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve alaptörvény-ellenes bírói döntés által okozott jogsérelem orvosolása. Ehhez kapcsolódik a jogszabály felülvizsgálatára irányuló alkotmányjogi panaszok esetén másodlagos célként a későbbiekben előforduló hasonló jogsértések megelőzése és ennek révén egyben az alkotmányos jogrend objektív védelme” [3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [13]–[14]].
- [60] A jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította az indítványozót érintő jogsérelem miatti alaptörvény-ellenességet. Ebből következően az Alaptörvényből fakadóan orvosolni kell az alaptörvény-ellenes jogszabály által az indítványozónak okozott jogsérelmet. Az Indokolás [42]–[45] bekezdésében hivatkozott hasonló esetben (amikor az Alkotmánybíróság már nem hatályos jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét állapította meg az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapján) volt lehetőség a jogsérelem orvosolására a következőképpen: „[a] támadott rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítása a jövőre nézve megnyithatja az indítványozó (és a vele azonos helyzetben lévő más személyek) előtt az igényérvényesítés lehetőségét. Mivel a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 286. § (1) bekezdése alapján a munkajogi igény három év alatt évül el, a jelen ügy kapcsán éppen az Alkotmánybíróság döntése biztosíthatja egyedülként a pótszabadsággal kapcsolatos igény eredményes érvényesítésének lehetőségét. [...] Az érintett időszakra vonatkozóan az akkor hatályban volt, az érintett pedagógusok vonatkozásában hátrányos megkülönböztetést tartalmazó jogszabályi rendelkezéssel okozott jogsérelem reparálásának lehetőségét az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenességet megállapító döntése megalapozza” [10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [42]]. Ezzel szemben a jelen ügyben önmagában az alaptörvény-ellenesség megállapítása nem teszi lehetővé az indítványozót ért jogsérelem orvosolását.
- [61] Az Abtv. 46. § (1) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában a jogalkotó általi mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség fennállását állapítja meg, a mulasztást elkövető szervet – határidő megjelölésével – felhívja feladatának teljesítésére.

- [62] A jelen ügy vizsgálatakor az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a Módtv. megalkotásakor a törvényalkotó figyelmen kívül hagyta a kárpótlási igény érvényesítésére irányuló folyamatban lévő eljárások tényét vagy legalábbis lehetőségét, és az ehhez kapcsolódó átmeneti rendelkezések megalkotásának szükségességét. Az átmeneti rendelkezések hiánya a Módtv.-ben ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével. A Módtv. alaptörvény-ellenessége a folyamatban lévő jogérvényesítésre vonatkozó rendelkezések megalkotásával, a hatályban tartott vételi jog gyakorolhatóságának minden jogosultra, megkülönböztetés nélkül történő biztosításával elkerülhető lett volna.
- [63] A tulajdonviszonyokba törvényi úton történő beavatkozás során az alkotmányos követelményeket minden esetben figyelembe kell venni. Amint azt a 25/2015. (VII. 21.) AB határozat is leszögezte: „[a] jogalkotói beavatkozás felelősséggel jár, az nem okozhat a céljával nem indokolható hátrányokat” (Indokolás [67]).
- [64] Az Abtv. 46. § (2) bekezdésének c) pontja alapján a jogalkotói feladat elmulasztásának minősül, egyebek mellett az is, ha a jogi szabályozás Alaptörvényből levezethető lényeges tartalma hiányos. A jogalkotó valamely jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés hatályon kívül helyezésekor akkor jár el kellő gondossággal, ha ezzel nem hagy hátra le nem zárt jogviszonyokat, illetve nem lehetetleníti el azon törvényben biztosított jogosultságok érvényesítését, amelyek a XIII. cikk (1) bekezdéséből következően alaptörvényi oltalom alatt állnak. A jogalkotói felelősség minden olyan esetben fokozott, amikor több évtizede tartó folyamat lezárásáról van szó. Ilyennek minősül a még meglévő és törvényi jogosultságon nyugvó kárpótlási igények érvényesítésének földárveréseken történő biztosítása olyan esetben, amikor a Módtv. hatálybalépésekor a földalap kijelölése folyamatban volt.
- [65] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség fennállását megállapította.

VI.

- [66] Az Alkotmánybíróság a jogszabályi rendelkezések alaptörvény-ellenességének, valamint a jogalkotó által mulasztással előidézett alaptörvény-ellenesség megállapítására tekintettel az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján elrendelte határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét.

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
Dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szívós Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András alkotmánybíró különvéleménye

- [67] A többségi határozattal nem értek egyet. A Kpt. 15. § (2) bekezdésében szereplő „vételi jog” értelmezése nem szakítható el a Kpt. más rendelkezéseitől és a kárpótlási folyamat egészétől. Ezek alapján a törvényben biztosított „vételi jog” nem biztosít a termőföld tulajdon megszerzésére tényleges és egyértelmű hatalmasságot. A Kpt. 15. §-ában a „kárpótlásra jogosultak” és a „vételi jog” fogalom, tartalma eltér a polgári jogban általában használt értelemről. Ebből a szabályból nem derül ki, hogy ki a vételi jog alanya (valamennyi kárpótlásra jogosult együtt-

tesen vagy külön–külön), mi a tárgya [a földalap(ok) egésze, vagy elkülönített része, vagy tulajdoni hányad], mi az ellenérték (saját jogú kárpótlási jegy vagy készpénz).

- [68] A lakásprivatizációs vételi joggal összehasonlítva: a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény meghatározta a jogosultat (a bérlő), a vételi jog tárgyát (a bérlőnek a bérlakása), az ellenértéket (a piaci ár fele). A kárpótlási „vételi jog” a törvény többi rendelkezéséből következően árverési, annak eredményétől függő vételi jogot jelent. Tartalma szerint ezért csak az árverésen való részvételre jogosít, másra nem. A törvény továbbá sok kárpótlásra jogosultat eleve kizárt ebből a „termőföldvételi jogból”.
- [69] A Kpt. 21. § (1) bekezdése a szövetkezet földjén árverésre való részvételre is csak azt jogosította fel, akinek az elvett termőföldje a szövetkezet tulajdonában vagy használatában van; aki a termelőföldet árverező szövetkezetnek tagja (volt); akinek 1991. június 1-jén abban a községben, városban volt az állandó lakhelye, ahol az árverező szövetkezet termőföldterülete van. A nem helyben lakó, nem szövetkezeti tag, nem földelvétele miatt kárpótlásra jogosult nem szerezhette árverésen sem termőföldtulajdont. A vételi jog gyakorlása a kárpótlásra jogosultak közül ténylegesen csak azok számára nyílt meg, akik a Kpt. 21. § (1) bekezdés feltételei szerint, a szövetkezet (kijelölt) földterületén – később kitűzendő – árverésen részvételre jogosultak voltak és a licitálást megnyerték.
- [70] Az Alkotmánybíróság a 15/1993. (III. 12.) AB határozatban már vizsgálta a Kpt. 21. §-ának rendelkezéseit is. Megállapította, hogy „a kárpótlásra jogosultság nem jelenti egyszersmind a kárpótlás összes formájára való jogosultságot. A Kpt. 21. §-a azzal, hogy az árverési vétel, mint kárpótlási igény érvényesítésének egyik formája lehetőségét csak az érintett szövetkezeti földek korábbi tulajdonosai, az adott szövetkezet kárpótlásra jogosult tagjai és a helyben lakó kárpótlásra jogosultak számára biztosítja, nem jelent tiltott diszkriminációt. A törvényhozó célja a rendelkezéssel, hogy a földet ne befektetésként, hanem megművelésre használják”. A korábbi határozat az alkotmányjogi panasz elbírálása során közvetlenül nem érvényesíthető (nem eredményez ítélt dolgot). Nincs viszont akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság levonja a következtetést, hogy az árverésen való részvétel jogából a korábbi Alkotmány alapján sem következett jog a termőföldtulajdon tényleges megszerzésére. Ennek további oka, hogy a kárpótlási földalapokba eleve kevesebb föld került, mint amennyire a kárpótlási jogosultaknak előzetes igénye volt. Maga az indítványozó is hivatkozik erre az indítvány-kiegészítés 5. oldalán. A kárpótlásra jogosultaknak tehát tényleges tulajdonszerzésre nem volt jogcíme a Kpt. 15. § (2) bekezdése alapján. Arra biztosított jogot számára a törvény, hogy ha van árverés, azon részt vegyen és licitáljon. Ennek következtében dologi jogát a Kpt. hatályon kívül helyezése nem vonta el, az Alaptörvény XIII. cikkének többségi határozat szerinti megsértése sem következhetett be.
- [71] A többségi határozat nem vizsgálta azt sem, hogy miért zárta le az Országgyűlés a kárpótlást több mint húsz év után a Kpt. hatályon kívül helyezésével. A XIII. cikk megsértése ugyanis dologi jogi érintettség esetén is csak akkor merülne fel, ha a hatályon kívül helyezéssel okozott esetleges jogkorlátozást még a közérdek sem indokolná. Ezzel szemben a több mint húsz éven át fennállt bizonytalan helyzet végleges lezárása a közérdek szempontjából elegendő indok lehet.

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
alkotmánybíró

- [72] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

[73] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2018. április 23.

Dr. Stumpf István s. k.,
alkotmánybíró

Közzétéve a Magyar Közlöny 59. számában
Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1002/2017.

• • •